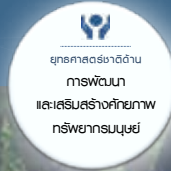

09

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านสังคม

ยุทธศาสตร์ด้าน
การพัฒนา
และเสริมสร้างศักยภาพ
ทรัพยากรมนุษย์

ยุทธศาสตร์ด้าน
การสร้างโอกาส
และความเสมอภาค
ทางสังคม

ยุทธศาสตร์ด้าน
การปรับสมดุลและ
พัฒนาระบบบริหาร
จัดการภาครัฐ

“ พัฒนาประเทศสู่สังคมคุณภาพ สร้างหลักประกัน
ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้แก่คนกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส เพิ่มบทบาทของชุมชน
ในการบริหารจัดการตนเอง และเสริมสร้างพลังทางสังคม
ให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ ”

การพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมา ช่วยยกระดับประเทศทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมให้ประชาชนหลายกลุ่มมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สะท้อนได้จากการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ การจ้างงานที่เพิ่มขึ้น รายได้ต่อหัวที่เพิ่มขึ้น สัดส่วนคนจนที่ลดลง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องมีการทบทวนสถานการณ์ที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพื่อให้การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ ทั้งนี้หากพิจารณาในมิติทางสังคมพบว่า มีสถานการณ์และแนวโน้มที่สำคัญ โดยแบ่งเป็นสถานการณ์ และแนวโน้มภายนอก อาทิ (1) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งมีเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นตัวแปรในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม (2) กระแสการเติบโตของหุ้นส่วนการพัฒนาทางสังคม โดยเฉพาะวิสาหกิจเพื่อสังคมในการให้บริการสังคมโดยภาคส่วนอื่นที่มีรัฐ เพื่อให้การจัดบริการทางสังคมมีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น (3) กระแสโลกาภิวัตน์และการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายระหว่างกันมากขึ้นทั้งสินค้า บริการ และแรงงาน และจะทำให้ประเทศไทยกลายเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมมากขึ้น ส่วนสถานการณ์และแนวโน้มภายใน อาทิ (1) สถานการณ์ด้านออม สวัสดิการสังคม และการลงทุนเพื่อสังคม โดยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ทำให้ภาครัฐต้องจัดสวัสดิการต่าง ๆ มากขึ้น ประชากรไทยโดยเฉลี่ยมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะชดเชยค่าใช้จ่ายตลอดช่วงชีวิตและมีการออมอยู่ในระดับต่ำ ส่งผลต่อความมั่นคงในการดำรงชีวิตในวัยสูงอายุ ขณะที่การลงทุนทางสังคมจากภาคส่วนต่าง ๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (2) สถานการณ์ของกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ยังเป็นปัญหามาอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกันการเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคม โดยกลุ่มแรงงานนอกระบบยังไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการที่จำเป็น อีกทั้งกลุ่มคนพิการยังถูกจำกัดในการเข้าสู่ตลาดงานและโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการดำรงชีวิต (3) สถานการณ์ด้านการจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม ระบบจัดการข้อมูลทางสังคมของประเทศยังเป็นลักษณะการดำเนินการจากหลายส่วน โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ จัดทำข้อมูลแต่ยังมิได้บูรณาการให้เป็นฐานข้อมูลเดียวกัน (4) สถานการณ์ด้านความเข้มแข็งของชุมชน การพัฒนาในระดับชุมชนมีการฟื้นฟูอย่างต่อเนื่องแต่ยังมีข้อจำกัดเชิงระบบในหลายส่วนที่ทำให้ชุมชนจำนวนมากยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ และมีข้อจำกัดของการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และ (5) สถานการณ์การเรียนรู้และการรับรู้ของสังคม ที่ปัจจุบันเด็กไทยมีความเสี่ยงจากภัยออนไลน์และการรับรู้ข่าวสารของประชาชนทั่วไป จึงจำเป็นต้องมีการเฝ้าระวังภัยจากข่าวปลอม

ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่มาของการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ที่ได้มีการกำหนดเรื่องและประเด็นปฏิรูป ทั้งสิ้น 5 ประเด็น ได้แก่ (1) การปฏิรูปการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม (2) กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม (3) การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม (4) ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง และ (5) การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม โดยมีเป้าหมายรวมตามข้อเสนอแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ประกอบด้วย (1) คนไทยมีหลักประกันทางรายได้ในวัยเกษียณที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ (2) สังคมไทยเป็นสังคมแห่งโอกาสและไม่แบ่งแยก (3) ภาครัฐมีข้อมูลและสารสนเทศด้านสังคมที่บูรณาการทุกหน่วยงานและเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ (4) ชุมชน/ท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง โดยสามารถจัดการตนเองและทำงานร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ได้ และ (5) คนไทยมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่การมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

1) ความเข้าใจในข้อเสนอการปฏิรูปของหน่วยงานรับผิดชอบ เนื่องจากข้อเสนอการปฏิรูปบางส่วนมีตัวชี้วัดที่เป็นเชิงคุณภาพส่งผลให้หน่วยงานรับผิดชอบมีความเข้าใจไม่ตรงกับเจตนารมณ์ของเป้าหมายการปฏิรูป ก่อให้เกิดอุปสรรคของการแปลงแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น จึงต้องมีการสร้างความเข้าใจในข้อเสนอการปฏิรูปให้กับหน่วยงานรับผิดชอบให้มากยิ่งขึ้น

2) การบูรณาการของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนข้อเสนอการปฏิรูป ที่ผ่านมาการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม มีปัญหาในการบูรณาการระหว่างหน่วยงานรับผิดชอบหลักกับหน่วยงานรับผิดชอบร่วมที่กำหนดไว้ในแผนฯ ส่งผลให้การดำเนินงานขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมไม่สามารถประสานต่อเนื่องกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การดำเนินการในระยะต่อไปเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงต้องมีการเสริมสร้างกลไกเพื่อให้เกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานรับผิดชอบ ตลอดจนการส่งเสริมให้ภาคส่วนอื่น ๆ อาทิ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคีการพัฒนาอื่นๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศให้มากยิ่งขึ้น

3) การเร่งผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปในระยะต่อไปยังมีความจำเป็นต้องเร่งรัดกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จ เพื่อให้เป็นกลไกขับเคลื่อนให้การดำเนินการต่าง ๆ สามารถบรรลุผลได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งควรมีการผลักดันกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อให้การขับเคลื่อนให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างต่อเนื่องและเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมในวงกว้าง

4) ความต่อเนื่องเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูป ในกรณีเกิดการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานรับผิดชอบ จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการสร้างความเข้าใจที่ตรงกันกับข้อเสนอการปฏิรูป จึงส่งผลให้การผลักดันข้อเสนอการปฏิรูปบางส่วนมีความล่าช้ากว่าระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนฯ และขาดความต่อเนื่องของการดำเนินการขับเคลื่อน

สรุปการดำเนินงานของเรื่องและประเด็นปฏิรูป

0901

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 1 การออม สวัสดิการสังคม และการลงทุนเพื่อสังคม

จากข้อเสนอปฏิรูป 7 กิจกรรมย่อย ได้มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จำนวน 3 กิจกรรมย่อย ได้แก่ (1) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) ได้บรรลุเป้าหมายเชิงปริมาณที่กำหนดให้มีจำนวนสมาชิก กอช. ไม่ต่ำกว่า 1 ล้านคนภายในปี 2561 โดยที่ปัจจุบัน กอช. มีจำนวนสมาชิกกว่า 2.2 ล้านคน (2) การใช้วิสาหกิจเพื่อสังคมกับการพัฒนาสังคม ได้มีการออกพระราชบัญญัติว่าด้วยวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. 2562 ซึ่งประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2562 และ (3) การให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมมากยิ่งขึ้น โดยที่สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติได้ดำเนินการร่วมมือกับหน่วยงานเครือข่ายพัฒนาให้วัดมีส่วนร่วมในกิจกรรมช่วยเหลือทางสังคมด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ตามแนวทางของธรรมนูญพระสงฆ์แห่งชาติ

0902

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 2 กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

จากข้อเสนอปฏิรูปจำนวน 7 กิจกรรมหลัก 11 กิจกรรมย่อย โดยได้มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อาทิ การแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายที่ให้ผู้สูงอายุสามารถจ้างงานเป็นชิ้นงาน โดยกระทรวงแรงงานได้ออกประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง ขอความร่วมมือส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีงานทำ เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2562 เพื่อขอความร่วมมือผู้ประกอบการที่ว่าจ้างผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งมีได้ทำงานประจำหรือทำงานบางช่วงเวลา โดยกำหนดแนวทางการดำเนินการให้มีการจ่ายค่าตอบแทนอย่างน้อยชั่วโมงละ 45 บาท มีการจ้างงานที่ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และระยะเวลาการทำงานไม่เกินวันละ 7 ชั่วโมง

0903

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 3 การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม

ประกอบด้วยข้อเสนอปฏิรูป 3 กิจกรรมย่อย ซึ่งในห้วงเวลาที่ผ่านมา ได้มีการริเริ่มดำเนินการโดยส่วนราชการต่าง ๆ อาทิ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ได้ดำเนินการรวบรวม จัดเก็บ และประมวลผลข้อมูลทุกมิติที่จัดเก็บโดยหน่วยงานในระดับพื้นที่ เพื่อนำมาจัดทำแผนพัฒนาในพื้นที่ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการประมวลผลข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ภายในพื้นที่

0904

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 4 ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

จากข้อเสนอประเด็นปฏิรูป 5 กิจกรรมหลัก 18 กิจกรรมย่อย ได้มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดแล้ว อาทิ การผลักดันการออกกฎหมายกำหนดให้ทรัพย์สินอื่นเป็นหลักประกัน พ.ศ. 2561 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2561 เพื่อเป็นการรับรองให้ต้นไม้เป็นหลักประกันทางธุรกิจและสนับสนุนการปลูกต้นไม้ยืนต้นมูลค่าสูง การแก้ไขพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2562 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 16 เมษายน 2562 การออกพระราชบัญญัติสถาบันการเงินประชาชน พ.ศ. 2562 ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2562 และการผลักดันให้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2562 เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจชุมชนในระดับฐานราก

0905

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 5 การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

จากข้อเสนอปฏิรูป 4 กิจกรรมหลัก 11 กิจกรรมย่อย พบว่าได้มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายแล้ว อาทิ ในกิจกรรมที่ 1 สร้างพลังจิตอาสา ซึ่งประกอบด้วย 2 กิจกรรมย่อย ได้แก่ (1) การสนับสนุนโครงการจิตอาสา “เราทำความดีด้วยหัวใจ” ที่เป็นการน้อมนำพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว สู่การปฏิบัติผ่านการดำเนินโครงการจิตอาสาพระราชทานตามแนวพระราชดำริ “เราทำความดี ด้วยหัวใจ” ซึ่งก่อให้เกิดกระแสสังคมจากทุกภาคส่วนในการจัดกิจกรรมจิตอาสาสร้างประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2560 – ตุลาคม 2562 ได้มีการจัดกิจกรรมจิตอาสา 37,574 ครั้ง มีจิตอาสาเข้าร่วมทั้งหมด 5,634,689 คน และ (2) การสนับสนุนโครงการจิตอาสาพระราชัฐเพื่อสังคมสุขภาวะ พบว่า สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติได้ดำเนินโครงการดังกล่าวแล้ว โดยการจัดตั้งคณะกรรมการสนับสนุนเครือข่ายสำรวจ/จัดทำฐานข้อมูลและแผนการช่วยเหลือประชาชนในภาวะลำบาก และข้อมูลภูมิศาสตร์รับมือภัยธรรมชาติ รวมถึงจัดการความรู้/ถอดบทเรียนการดำเนินงาน

0901

0902

0903

0904

0905

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 1

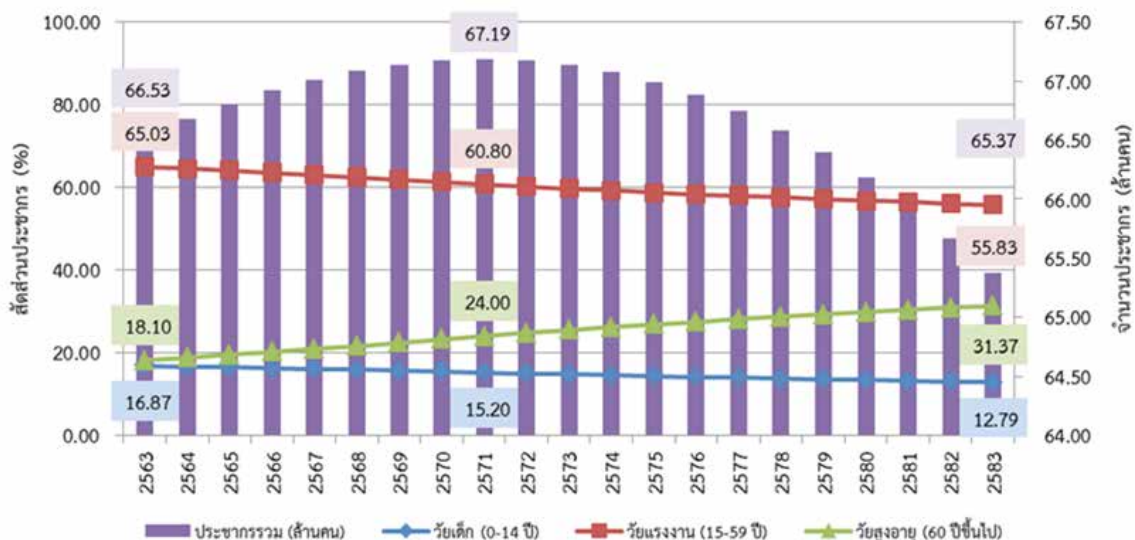
0901

การปฏิรูปการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม

จากสถานการณ์ที่ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในปี 2566 โดยจะมีสัดส่วนของผู้สูงอายุร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมดและสัดส่วนดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชากรวัยทำงานต้องมีการเลี้ยงดูผู้สูงอายุมากขึ้น ประกอบกับข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าประชากรไทยโดยเฉลี่ยมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะชดเชยค่าใช้จ่ายตลอดช่วงชีวิตและมีการออมอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งจะส่งผลต่อรายได้ภาครัฐที่จะต้องนำมาใช้จ่ายในการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ตลอดจนภาระค่าใช้จ่ายในกลุ่มผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ประเด็นการลงทุนเพื่อสังคมที่ปัจจุบันได้ถูกดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เนื่องจากเป็นกลไกส่งเสริมให้ภาคธุรกิจได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาทางสังคม ซึ่งถือเป็นแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคตด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเด็นการปฏิรูปการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม ควรได้รับการผลักดัน

โครงสร้างประชากรตามกลุ่มอายุ ปี 2560-2580

ที่มา: รายงานการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 – 2583 (ฉบับปรับปรุง)

0901

ในห้วงเวลาที่ผ่านมามีประเด็นการปฏิรูปการออมสวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม ได้มีการดำเนินการของส่วนราชการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ อาทิ กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) ได้มีการพัฒนารูปแบบการตลาดและผลิตภัณฑ์ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่เป็นกลุ่มอาชีพนอกระบบ เช่น เกษตรกร ผู้ประกอบอาชีพรับจ้าง ส่งผลให้มีสมาชิกในกองทุน ณ เดือนกันยายน 2562 กว่า 2,215,524 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากสิ้นปี 2561 กว่า 1,604,827 คน หรือคิดเป็น 262.79% ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะเป็นรากฐานสำคัญที่ส่งเสริมให้คนไทยในอนาคตได้มีหลักประกันทางสังคมที่ดีขึ้น นอกจากนี้ในกิจกรรมการใช้วิสาหกิจเพื่อสังคมกับการพัฒนาสังคม ได้มีการออกพระราชบัญญัติว่าด้วยวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. 2562 ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2562 ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยส่งเสริมธุรกิจที่มีวัตถุประสงค์หลักในการแก้ไขปัญหาของสังคม เช่น การส่งเสริมการจ้างงานแก่ผู้สูงอายุและคนพิการ นอกจากนี้ในส่วนของกิจกรรมการให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมมากขึ้น ที่ผ่านมามีสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ได้ดำเนินการร่วมมือกับหน่วยงานเครือข่ายพัฒนา เพื่อเป็นการส่งเสริมให้วัดได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการช่วยเหลือด้านสาธารณสุขสงเคราะห์มากยิ่งขึ้นตามแนวทางของธรรมนูญพระสงฆ์แห่งชาติ

อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในประเด็นการปฏิรูปดังกล่าวยังมีประเด็นท้าทายที่สำคัญที่ควรเร่งผลักดันมากยิ่งขึ้น อาทิ การสร้างระบบให้คนไทยมีบำนาญหลังพ้นวัยทำงาน และการเสริมสร้างและพัฒนากองทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสนับสนุนให้การส่งเสริมด้านการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม มีความครอบคลุมและครบวงจรมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น การดำเนินการในระยะต่อไปหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งผลักดันให้เกิดการสร้างระบบให้คนไทยมีบำนาญหลังพ้นวัยทำงาน อาทิ การผลักดันการออกกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำนาญหลังพ้นวัยทำงานในรูปแบบการออมภาคบังคับ โดยใช้หลักการระดมการออมทั้งผู้รับสวัสดิการสังคม เจ้าของกิจการ (นายจ้าง) และรัฐบาล เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคงด้านรายได้เมื่อถึงวัยเกษียณอายุ/หลังพ้นวัยทำงาน รวมถึงการผลักดันการออกกฎหมายลำดับรองภายใต้พระราชบัญญัติวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. 2562 อาทิ ร่างประกาศคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการส่งเสริมและสนับสนุนด้านสิทธิประโยชน์ พ.ศ. ร่างประกาศคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราการนำส่งเงินสมทบเข้ากองทุนและเงินเพิ่มของวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. เพื่อให้วิสาหกิจเพื่อสังคมได้รับการส่งเสริมอย่างเป็นรูปธรรมภายใต้พระราชบัญญัติวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. 2562 อันจะนำไปสู่การสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมโดยรวม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 2

0902

กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

ปัจจุบันกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม ยังมีข้อจำกัดและความเหลื่อมล้ำต่าง ๆ อันเป็นอุปสรรค ทั้งการเข้าถึงทรัพยากร แหล่งทุน การบริการสาธารณะ การได้รับการคุ้มครองทางสังคม โอกาสในการประกอบอาชีพ อาทิ กลุ่มคนพิการที่มีข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาดงาน โดยสถานการณ์ในปัจจุบันพบว่า มีคนพิการในวัยทำงานที่สามารถประกอบอาชีพได้ แต่ยังไม่ได้ประกอบอาชีพกว่า 151,702 คน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 43.55 ของคนพิการวัยแรงงานที่มีศักยภาพทั้งหมด รวมถึงปัญหาในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะของคนทุกคนที่ยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกตามที่กฎหมายกำหนดอย่างครอบคลุมเพียงพอ นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่วัยเด็กและวัยแรงงานลดลงเป็นอีกหนึ่งความท้าทายในการทำให้ผู้สูงอายุยังคงเป็นประชากรที่มีพลังและมีคุณค่าในสังคมให้นานที่สุด ทั้งการทำงาน การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม ซึ่งหากมีการดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาในประเด็นดังกล่าวได้ จะเป็นสร้างแต้มต่อให้กับกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

0902

ที่ผ่านมาได้มีการดำเนินงานตามประเด็นปฏิรูปเพื่อช่วยเหลือกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคมในหลายประเด็น อาทิ (1) ปฏิรูประบบขนส่งสาธารณะไม่ให้เป็นอุปสรรคเพื่อคนทั้งมวล (Design for All) ที่ยึดหลักการออกแบบสากล (Universal Design) ต่อคนทุกกลุ่มวัย กระทรวงคมนาคมได้มีนโยบายให้ยึดหลักการออกแบบขนส่งสาธารณะให้เอื้อต่อทุกคน (2) ปฏิรูปกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ขับเคลื่อนศูนย์บริการคนพิการทั่วไปทั่วประเทศแล้ว จำนวน 2,273 ศูนย์ (ข้อมูล ณ เดือน ก.ค. 62) และกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการได้จัดสรรกรอบเงินสนับสนุนในปีงบประมาณ 2562 เพื่อดำเนินงานและการจัดบริการของศูนย์บริการคนพิการทั่วไป และเสริมสร้างศักยภาพคนพิการ โดยร่วมมือกับกระทรวงแรงงาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงศึกษาธิการ พัฒนาอาชีพผ่านโครงการ Smile Farm (3) การเสริมสร้างศักยภาพผู้สูงอายุในการทำงาน กระทรวงแรงงานได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำงานที่บ้าน พ.ศ. 2553 ซึ่งครอบคลุม

กลุ่มผู้สูงอายุให้สามารถรับงานไปทำที่บ้านได้ รวมทั้งได้มีการออกประกาศความร่วมมือส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีงานทำ เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2562 เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถว่าจ้างผู้สูงอายุได้ ซึ่งจะเป็นการเสริมพลังให้ผู้สูงอายุสามารถหารายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความมั่นคงในชีวิตต่อไป (4) ปฏิรูประบบการคุ้มครองผู้บริโภค ได้มีพระราชบัญญัติการจัดตั้งสภาองค์กรของผู้บริโภค พ.ศ. 2562 ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เพื่อให้ประชาชนมีสิทธิรวมกันจัดตั้งองค์กรของผู้บริโภค อันจะทำให้คนไทยทุกคนโดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น (5) ปฏิรูปการขึ้นทะเบียนกับผู้ไร้สถานะทางทะเบียนราษฎร กระทรวงมหาดไทย ได้ปรับแก้พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 14 เมษายน 2562 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2562 เป็นต้นไป โดยกำหนดสิทธิในการยื่นคำร้องขอมีสัญชาติไทยของเด็กที่ไร้รากเหง้า ไร้สัญชาติในประเทศไทยให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและหลักสิทธิมนุษยชน

อย่างไรก็ตาม ยังคงมีประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด อาทิ การปฏิรูประบบขนส่งสาธารณะไม่ให้เป็นอุปสรรคเพื่อคนทั้งมวล แม้ในปัจจุบันกระทรวงคมนาคมและหน่วยงานต่าง ๆ จะมีนโยบาย/กฎหมายที่ให้การก่อสร้างขนส่งสาธารณะทุกโครงการต้องคำนึงถึงการออกแบบเพื่อคนทุกวัย แต่การดำเนินงานยังเป็นลักษณะแบบแยกส่วนกัน ในส่วนการบริหารกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ยังมีขั้นตอนการอนุมัติการให้เงินที่ใช้การพิจารณาแบบรายโครงการ ซึ่งทำให้เกิดการนำเงินกองทุน ฯ มาใช้ตามวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือและพัฒนาคนพิการเป็นไปได้น้อย นอกจากนั้นสถานการณ์การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนของผู้สูงอายุในประเทศไทยก็นับว่าเป็นประเด็นที่มีความท้าทายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เสียเปรียบในสังคมเช่นกัน

ดังนั้น การดำเนินงานในระยะถัดไปเพื่อแก้ไขข้อจำกัดต่างๆ อันเป็นอุปสรรคของกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจึงควรมีการดำเนินการ อาทิ (1) เร่งรัดการบูรณาการการจัดสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ของคนทุกกลุ่มทุกวัย โดยศึกษาความเป็นไปได้ของการบูรณาการกฎหมายว่าด้วยการเข้าถึงได้โดยสะดวกถ้วนหน้า (Accessibility For All Act : AAA) ของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (2) ปรับปรุงรูปแบบการพิจารณาการใช้จ่ายเงินของกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนพิการ (3) เสริมสร้างโอกาสการทำงานของผู้สูงอายุทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้คนสามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีโอกาสมากขึ้นในการเข้าถึงทรัพยากร แหล่งทุน บริการสาธารณะของรัฐ และโอกาสในการประกอบอาชีพ สร้างรายได้ให้ตนเอง และสามารถสร้างผลิตภาพให้แก่สังคมได้

0903

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 3

การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม

การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคมเป็นการดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้มีการจัดเก็บ รักษา และพัฒนาข้อมูลสารสนเทศด้านสังคมในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะการจัดให้มีระบบฐานข้อมูลด้านภาษีเพื่อเป็นเครื่องมือในการประกอบการออกแบบนโยบายของรัฐบาลเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายได้อย่างตรงจุด ประกอบกับในปัจจุบันรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ด้าน Cloud Computing และ Big Data ที่มีความสามารถในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่มาใช้กับภาครัฐ ซึ่งทำให้การใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการวางแผนพัฒนาบริการทางสังคมสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม อุปสรรคทางข้อมูลด้านสังคมในปัจจุบันคือการขาดประสิทธิภาพในการจัดเก็บข้อมูล และขาดการบูรณาการกันระหว่างข้อมูลของแต่ละหน่วยงาน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูปในประเด็นดังกล่าว เพื่อเป็นการสนับสนุนปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริมการสร้างโอกาสที่ทั่วถึงและเป็นธรรมอย่างแท้จริง

ในห้วงเวลาที่ผ่านมาในประเด็นการจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม ได้มีการริเริ่มดำเนินการโดยส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ อาทิ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ได้ดำเนินการรวบรวม จัดเก็บ และประมวลผลข้อมูลทุกมิติที่จัดเก็บโดยหน่วยงานในระดับพื้นที่ เพื่อนำมาจัดทำแผนพัฒนาในพื้นที่ตามนโยบาย one plan one policy ของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการประมวลข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ภายในพื้นที่ ในส่วนของการพัฒนาข้อมูลด้านภาษีเพื่อสร้างความเป็นธรรมในการช่วยเหลือของรัฐ ขณะนี้กรมสรรพากรอยู่ระหว่างการพัฒนากระบวนการเชื่อมโยงข้อมูลภาษีหัก ณ ที่จ่ายอิเล็กทรอนิกส์ โดยนำผู้มีรายได้ทุกคนเข้าระบบภาษีและให้ผู้ที่มีรายได้ถึงเกณฑ์ทุกคนชำระภาษี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของภาครัฐ

อย่างไรก็ตาม ระบบจัดการข้อมูลทางสังคมของประเทศไทยยังเป็นลักษณะการดำเนินการจากหลายภาคส่วนโดยที่มีได้บูรณาการข้อมูลบุคคลในมิติต่าง ๆ เช่น สิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการจากโครงการต่างๆ ที่บุคคลนั้นได้รับ ให้เป็นฐานข้อมูลเดียวกัน นอกจากนี้ ข้อมูลที่มีการจัดเก็บในปัจจุบันเป็นข้อมูลที่อ้างอิงมาจากความต้องการของภาครัฐเป็นหลัก ไม่ได้อ้างอิงจากความต้องการในการใช้ข้อมูลของประชาชน

ดังนั้น ในระยะถัดไปหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเร่งให้เกิดการบูรณาการฐานข้อมูลสารสนเทศทางสังคมในระดับพื้นที่ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ร่วมจัดเก็บ พัฒนา รวมทั้งเผยแพร่ให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลดังกล่าว และเพื่อให้สามารถเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐได้อย่างเป็นระบบ เกิดเป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ที่เปิดเผยข้อมูลได้ ตลอดจนสร้างช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลที่สะดวกต่อทุกส่วนราชการและประชาชนทุกกลุ่ม ส่งเสริมให้เกิดการนำข้อมูลมาวิเคราะห์และขยายผล เพื่อการแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับบริบทในเชิงพื้นที่และสนองต่อความต้องการของประชาชนในได้อย่างแท้จริงต่อไป

0904

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 4

ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

ชุมชนถือเป็นรากฐานสำคัญที่จะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาประเทศ ทั้งในเรื่องความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม อย่างไรก็ตาม ในการพัฒนาชุมชนยังมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ อาทิ การบริหารจัดการทรัพยากร การขาดความต่อเนื่องในการจัดระบบสวัสดิการชุมชน รวมทั้งขาดการบูรณาการในการทำงานของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้ที่ผ่านมาชุมชนยังไม่สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นชุมชนเข้มแข็งได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น เพื่อให้การปฏิรูประบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งสามารถขับเคลื่อนให้เกิดผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีการดำเนินการใน 2 ส่วน ได้แก่ การปฏิรูปเชิงพื้นที่ ซึ่งต้องอาศัยการทำงานแบบรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับประโยชน์ และ การปฏิรูปเชิงระบบและกลไก โดยแบ่งออกเป็น 4 หมวดหลัก ได้แก่

- 1) สิทธิและบทบาทของชุมชน
- 2) ทรัพยากรและทุนชุมชน
- 3) สวัสดิการชุมชน และ
- 4) เศรษฐกิจชุมชน เพื่อนำไปสู่การสร้างชุมชนเข้มแข็งอันจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่นำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนต่อไป

ที่ผ่านมาได้มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานจนบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลายประเด็น โดยในส่วนของ การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงพื้นที่ ได้มีการจัดตั้ง บริษัทประชารัฐรักสามัคคี ครอบคลุมทุกจังหวัด ซึ่งเป็นหนึ่งในกลไกการบูรณาการในระดับพื้นที่ นอกจากนี้ในส่วนของ การปฏิรูปเชิงระบบและกลไก ได้มีการดำเนินการใน 4 หมวด ได้แก่

- (1) สิทธิและบทบาทชุมชน อาทิ การจัดทำกรอบแนวทางร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ตามมาตรา 70 ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม
- (2) ทรัพยากรและทุนชุมชน อาทิ การประกาศใช้กฎกระทรวงกำหนดให้ทรัพย์สินอื่นเป็นหลักประกัน พ.ศ. 2561 ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2561 เพื่อเป็นการรับรองให้ต้นไม้เป็นหลักประกันทางธุรกิจและสนับสนุนการปลูกต้นไม้ยืนต้นมูลค่าสูง อีกทั้งมีการตราพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2562 แล้วเมื่อเมษายน 2562 เพื่อให้การทำไม้และการเคลื่อนย้ายไม้เป็นไปได้อย่างสะดวกไม่เกิดภาระแก่ประชาชน ทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมอุตสาหกรรมไม้และจัดการบริหารจัดการด้านการป่าไม้ให้มีประสิทธิภาพ
- (3) สวัสดิการชุมชน อาทิ การจัดทำร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. เพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่มของภาคประชาสังคม
- (4) เศรษฐกิจชุมชน อาทิ การประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันการเงินประชาชน พ.ศ. 2562 ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2562

0904

อย่างไรก็ดี การขับเคลื่อนในประเด็นระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง ยังมีความจำเป็นต้องเร่งรัดกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จต่อไป เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนให้การดำเนินการต่างๆ สามารถบรรลุผลได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรส่งเสริมการบูรณาการการทำงานโดยใช้ชุมชนเป็นฐานอย่างเป็นระบบเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนงานให้เกิดประสิทธิภาพ อาทิ 1) การแก้ไขพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 หรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สภาองค์กรชุมชนมีบทบาทร่วมที่สำคัญในกระบวนการพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะในระดับชุมชนท้องถิ่นและระดับชาติ 2) การผลักดันการออกกฎหมายลำดับรองภายใต้ พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2562 เพื่อขจัดอุปสรรคในการปลูก ตัด เคลื่อนย้าย และขายไม้ยืนต้น รวมทั้งจูงใจให้ประชาชนปลูกไม้ยืนต้นมูลค่าสูงในที่ดินกรรมสิทธิ์ 3) การจัดทำพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพประชาสังคม พ.ศ. เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้องค์กรภาคประชาสังคมเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมและเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐและภาคส่วนอื่นในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

0905

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 5

การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

การสร้างสังคมให้ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนั้น สมาชิกในสังคมต้องรู้จักยอมรับความแตกต่าง มีความเคารพซึ่งกันและกัน และมีความเอื้ออาทรต่อกันภายใต้สังคมแห่งความสมานฉันท์ ด้วยเหตุนี้แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมจึงได้กำหนดให้มีประเด็นการปฏิรูปการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม เพื่อเป็นกลไกหนุนเสริมในการสร้างให้คนไทยมีความเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม ถึงพร้อมด้วยความพอเพียง มีวินัย สุจริต จิตอาสา โดยในประเด็นนี้ได้ให้ความสำคัญกับ (1) การสร้างพลังจิตอาสา เพื่อส่งเสริมคนไทยให้มีสำนึกจิตอาสาและรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม (2) การสร้างพลังแผ่นดิน เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครที่มีเอกภาพและความเข้มแข็ง (3) การสร้างพลังสร้างสรรค์ เพื่อเป็นการขยายพื้นที่การเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชาชนในชุมชน และ (4) การสร้างพลังภูมิคุ้มกัน เพื่อให้คนไทยมีความรู้ในการใช้สื่อตลอดจนร่วมกันตรวจสอบและเฝ้าระวังข้อมูลข่าวสารที่ไม่ปลอดภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของสื่อออนไลน์ที่ปัจจุบันพบว่าประเทศไทยมีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตประมาณ 57 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 82 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าคนไทยมีการใช้โซเชียลมีเดียอย่างแพร่หลาย ทำให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ แพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว ประกอบกับข้อมูลที่ชี้ให้เห็นว่าเด็กไทยยังมีทักษะความฉลาดทางดิจิทัลต่ำโดยร้อยละ 60 มีความเสี่ยงจากภัยออนไลน์ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าวควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

การเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ของประเทศไทย

TOTAL
POPULATION69.24
MILLIONURBANISATION:
50%MOBILE
SUBSCRIPTIONS92.33
MILLIONvs. POPULATION
133%INTERNET
USERS57.00
MILLIONPENETRATION:
82%ACTIVE SOCIAL
MEDIA USERS51.00
MILLIONPENETRATION:
74%MOBILE SOCIAL
MEDIA USERS49.00
MILLIONPENETRATION:
71%

0905

การดำเนินงานที่ผ่านมา ได้มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกรอบแนวคิด 4 พลังหลัก ดังนี้ (1) การสร้างพลังจิตอาสา อาทิ กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการสนับสนุนโครงการจิตอาสา “เราทำดีด้วยหัวใจ” ที่เป็นการน้อมนำพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวสู่การปฏิบัติผ่านการดำเนินโครงการจิตอาสาพระราชทานตามแนวพระราชดำริ “เราทำความดีด้วยหัวใจ” ผ่านการจัดกิจกรรมจิตอาสาจำนวน 37,574 ครั้ง และมีจิตอาสาทั้งสิ้นจำนวน 5,634,689 คน (พฤศจิกายน 2560 – กรกฎาคม 2562) เกิดเป็นกระแสสังคมในการทำกิจกรรมจิตอาสาสร้างประโยชน์ต่อส่วนรวม (2) การสร้างพลังแผ่นดิน อาทิ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครและภาคประชาสังคมในระดับชุมชน โดยได้จัดตั้งศูนย์ประสานงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งระดับจังหวัดและอำเภอ เพื่อจัดสวัสดิการระบบฐานข้อมูล และมาตรฐานการปฏิบัติงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (3) การสร้างพลังสร้างสรรค์ อาทิ กระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อสร้างโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้และพัฒนาทักษะชีวิต กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกจังหวัด (4) พลังภูมิคุ้มกัน อาทิ กรมประชาสัมพันธ์จัดทำเว็บไซต์รู้ทันสื่อ เพื่อสร้างความตระหนักรู้แก่ประชาชน พร้อมเผยแพร่รายการข่าวหรือม้วนัมรายการข่าวก่อนแชร์และจัดให้มีการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารทางสื่อออนไลน์ผ่านกลุ่มไลน์ 20 กระทรวงและกลุ่มไลน์ของคณะทำงานปฏิบัติการข่าวสาร ขณะที่กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ได้ตั้งศูนย์ประสานงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและ

เยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้ริเริ่มโครงการ Citizen Watchdogs เพื่อจัดทำคู่มือ/แนวปฏิบัติในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากสื่อดิจิทัล ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจดิจิทัล (Digital Literacy) และมีภูมิคุ้มกันในการรับรู้ข่าวสาร

อย่างไรก็ตาม การสร้างการมีส่วนร่วมและพลังทางสังคมจำเป็นต้องอาศัยพลังจากทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ โดยเฉพาะการส่งเสริมภาคประชาชนให้เข้ามาร่วมเป็นอาสาสมัครเพื่อมีบทบาทในการร่วมตรวจสอบข่าวสาร และเฝ้าระวังสื่อมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น การดำเนินการในระยะถัดไป หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนในประเด็นการเรียนรู้และการรับรู้ทางสังคม และ ในประเด็นการเฝ้าระวังทางสังคม อาทิ การผลักดันการจัดทำมาตรฐานดูแลสื่อออนไลน์ เพื่อส่งเสริมความรู้วิชาการ คุณธรรม จริยธรรมและทักษะชีวิตแก่เด็กและเยาวชน และเร่งเสริมพลังการเฝ้าระวังทางสังคม ผ่านโครงการ Citizen Watchdogs ซึ่งเป็นการสร้างระบบดิจิทัลเพื่อเฝ้าระวังทางสังคม Digital Community Watch Dog (DCWD) ในชุมชน

